

4. søndag i fastetiden

11. mars 2018

Konsmo kirke

Johannes 3, 11 – 16

Noen ganger kan det være vanskelig å forstå seg på Gud. Hans tanker er høyere enn våre tanker, det er greit, men Gud gjør like fullt ting som er stikk si strid med sunn fornuft. Vi kjenner ikke Gud igjen.

Det er mye blod og vold i GT, og i dag hører vi om giftslanger. Israelsfolket er på veg fra fangenskapet i Egypt, gjennom ørkenen til det lovede land, der det flyter av melk og honning. Det blir ei strabasiøs reise, og de begynner i murre. Det er verken brød eller vann der, bare elendig mat som de er inderlig lei av. I Egypt var de fanger, men de fikk nå i det minste kjøtt.

Da sender Gud giftige slanger, og mange blir bitt og dør. Da angrrer folket på sine protester. De legger seg flate for Moses, og han ber for dem. Så setter Moses opp kobberslangen, og ved å se på den blir alle friske.

Vi er vel vant med ytringsfrihet. Den er hjemlet i Grunnloven, § 100. Vi er i vår fulle rett når vi protesterer på en avgjørelse som vi er uenig i. Der ute i ørkenen var det ingen grunnlovshjemla ytringsfrihet. Men det som er så rart, det er Alvoret i Guds reaksjon. Han tar livet av protestantene. Kunne ikke Gud nøyde seg med litt mildere sanksjoner? Talt litt strengt til dem, eller noe sånt? Men nei! Det enkleste er giftslanger!

Hvem er Gud, og hvorfor gjør han som han gjør? På hvilken måter straffer og hevner Gud?

Bibelen kan hjelpe oss til å finne svar på det, og jeg skal peke på tre bibelsteder. Det første er fra urhistorien, fra 1. Mosebok, kapittel 4. Kain har akkurat tatt livet av broren sin og han må reise bort. Det står:

Da sa Kain til Herren: «Min skyld er for tung å bære. Se, i dag driver du meg bort fra landet. Jeg må skjule meg for deg. Fredløs og flyktning blir jeg på jorden, og den som finner meg, kan drepe meg.» Men Herren sa til ham: «Nei! Hvis noen dreper Kain, skal det hevnes sju ganger.»

Litt lenger ned i samme kapittel møter vi Lamek, Kains tipptippoldebarn. Han sier:

*En mann dreper jeg for et sår,
en gutt for en skramme.*

*Kain skal hevnes sju ganger,
men Lamek syttisju ganger.»*

Det hevnes sjudobbelt, eventuelt syttisjudobbelt. Kanskje ikke så ulikt våre umiddelbare reaksjoner. Når ungene er i konflikt med hverandre, blir gjerne hevnen mye større enn den opprinnelige ugjerninga. Når stater er i konflikt og den ene tar livet av ei lita gruppe motstandere, svarer den andre med å ta livet av ei stor gruppe. Så har vi det gående.

Vi drar videre i GT til andre stoppested. Moses får de ti bud på to steintavler og en rekke andre forskrifter. I 2. Mosebok leser vi:

Den som slår et menneske i hjel, skal dø. Og videre:

Men skjer det en skade, skal du bøte liv for liv, øye for øye, tann for tann, hånd for hånd, fot for fot, brannsåre for brannsåre, flenge for flenge, skramme for skramme.

Her er det balanse. Hevnen skal ikke være verre enn den opprinnelige ugjerninga. Det skal straffes på akkurat samme nivå.

3. stoppested, fra NT. Jesus sier i Bergprekenen:

Dere har hørt det er sagt: 'Øye for øye og tann for tann.' Men jeg sier dere: Sett dere ikke til motverge mot den som gjør ondt mot dere. Om noen slår deg på høyre kinn, så vend også det andre til. Vil noen saksøke deg og ta skjorten din, så la ham få kappen også. Om noen tvinger deg til å følge med én mil, så gå to med ham. Gi til den som ber deg, og vend ikke ryggen til den som vil låne av deg.

Bibelen sier forskjellige ting. Hvordan vil egentlig Gud at vi skal oppføre oss mot hverandre? Hevne mangedobbelt? Bare hevne balansert? Eller, som Jesus sier, ikke hevne i det hele tatt, men i stedet vise kjærlighet?

Det ei utvikling. Gud viser seg tydeligere og tydeligere. Han trer fram i historien, og dermed blir det ei utvikling i menneskenes oppfatning av hvem Gud er. Vi ser mer og mer av han. Hvem Gud egentlig er, det viser Jesus.

Da vil kanskje noen innvende: Straffer ikke Gud synd lenger? Er det bare kjærlighet?

Jo, Gud straffer, og straffen er lagt ned i skaperverket. I våre dager smelter isen rundt polene. Klimaet endrer seg. Menneskene er i ferd med å kvelde den jorda som Gud har skapt. Når vi tar oss til rette, da får det konsekvenser. Slik straffer Gud.

Mange mennesker i verden sulter og tørster. Det er nok mat og nok vann i den verden som Gud har skapt til at alle kan stille sin tørst og spise seg mette. Men vi i den rike delen av verden tar mer enn vår del. Vi klarer ikke å fordele den

ressursen som Gud har gitt. Er sult Guds straff? Ja, på en måte, for slik at Gud har lagt verden. Men det er griske mennesker som er årsak til at det dette skjer.

Hvis jeg lyger og stjeler og baktaler en annen, da blir ikke livet noe greit for den det går ut over. Da skapes det irritasjon, sinne og bitterhet. Jeg får det ikke noe greit heller. Gleden i livet kan svinne hen når en bærer på ugjerningen som ikke er gjort opp. Og så ødelegges fellesskapet. Relasjonen går i stykker når vi bryter Guds bud.

Straffer Gud? Han har skrudd oss i sammen slik at våre ugjerninger får konsekvenser: Sinne, bitterhet, depresjon, ødelagte relasjoner. Gud vil ikke at det skal prege oss. Gud skaper livet og vil at det skal utfolde seg. Like vel kan vi bli innkrøpet i oss selv. Sånn reagerer Guds skaperverk når vi bryter Guds bud.

Når det går galt, da blir det skiller. Menneskene kommer på avstand fra Gud og fra hverandre. Det som må til, er ei forsoning. Vi må forsones med Gud og våre medmennesker.

Hva er det som må til for å reparere ødelagte relasjoner? Når folk ikke tåler synet av hverandre, hva må da til? Medisinen heter kjærlighet. Kjærlighet innebærer å gjøre det som er uventet. Kjærlighet er å ikke reagere naturlig, men unaturlig. Ikke straffe syttisju ganger, ikke sju ganger, ikke ei gang, men vende det andre kinnet til.

Kjærlighet innebærer å skape det gode. Gud, som skapte, alt, er den første berører. Han har også berørt oss med sin kjærlighet. Så må vi våge å være den første til å berøre andre med kjærlighet. Så skapes det gode.

Det innebærer å gjøre noe på tross av. Selv om jeg har gjort dumme og gale ting, så velger du å være god mot meg. Det naturlige er å være minst like ond, eller i det minst avvise den andre. Kjærlighet er et valg. Du velger det gode, på tross av det onde.

Gud skapte oss i sitt bilde. Det innebærer å leve i kontakt med han. Gud vil ha en relasjon.

Når vi går på tvers av det som er hans vilje, da ødelegges relasjonen. Ikke fordi Gud selv blir såret eller fornærmet, men fordi det Gud elsker blir ødelagt. Når et menneske blir trampet på, da renner det tårer på Guds kinn. Da går mye i stykker. Det får konsekvenser for den som trækker og for den som blir tråkket på. Det ødelegger relasjoner mellom mennesker og mellom Gud og mennesker.

Hva skal Gud gjøre for å gjenskape det gode? Medisinen heter kjærlighet. Gud kommer til jord. Gud blir en av oss. Gud går inn i menneskenes virkelighet. Han opplever det som vi opplever.

Ja, Gud elsker oss så mye at han dør av det, på et kors. Grunnlaget er lagt. Nå kan det skje ei forsoning.

Når folket ble bitt av en slange, når det de hadde gjort var i ferd med å ødelegge livet, da kunne de løfte blikket og se på en kobberslange som hang på ei stang. Så ble det fortsatt liv og fellesskap.

Når vi oppdager at det vi har gjort bidrar til å ødelegge det som Gud er indelig glad i, og som vi selv også er veldig glad i, da kan vi også løfte blikket og se på en som henger på et kors. Så blir det fortsatt liv og fellesskap.

Hver den som tror på ham skal ikke gå fortapt men ha evig liv, sa Jesus til Nikodemus. Hvor mye tro må det være? Hvor mye må til?

Det som måtte til, det sørget Jesus for. For oss holder det med et blikk.